

Kap Verde Nytt

medlemstidning för
Vänskapsföreningen
Amigos de Cabo Verde
Nummer 3/ 2012 Årgång 22

Rekordmånga besökare på både fest och årsmöte på Pumpan.

Projektfonden som skall ge oss möjlighet att stödja projekt vid sidan av fadderverksamheten har beslutats och sjösatts.

Presidentbesök hos Black Panthers och ett tackbrev som visar betydelsen av vårt stöd, speciellt nu under den ekonomiska krisen.

Mestre Cumco yrkesskola i Mindelo. Läs om ett besök på skolan som drivs av Amigos da Natureza.

Esplanadan i Praia hyllas av den kapverdiska poeten Arménio Vieira

Intervju om Ragnar Ottosson, läkare som hyllas för sin insats på Brava

Välbesökt fest och årsmöte

Det var länge sedan vi var så många på Amigos' årliga sammankomst, 32 medlemmar på mötet och minst 150 personer på festen. Vi var tillbaka i Pumpan på Söder och nytt för i år var den loppmarknad med Kap Verde-anknytning, som lade en grund på 5000 kronor till den projektfond vi beslöt på årsmötet.

Vid detta konstaterade vi att vi gått jämnt ut i år och att vi skickat 86 000 kronor till Black Panthers. Hela styrelsen blev omvald och Leontina fortsätter som ordförande. Mötet avslutades med Lisa Åkesson, docent i socialantropologi vid Göteborgs universitet. Hon berättade om sin superintressanta forskning kring bl.a. familjestrukturer och migration i Kap Verde. Vi hoppas kunna återkomma till henne i kommande nummer av tidningen.

Sedan åt vi Cachupa och fisksoppa på färsk fisk från Kap Verde, drack grogou ur alltför små kapsyler och dansade till fantastiska musiker från Göteborg i Grupo Tempo och till Luisinhos diskotek. För omväxlings skull gav festen en vinst. Den får bli ytterligare ett bidrag till projektfonden.

Nästa år blir festen i början av september, åter i Pumpan. Vi återkommer med definitivt datum och hoppas på lika stor upplutning till en lika rolig fest.

Nyligen kom ett mejl från Black Panthers ordförande till vår projektansvariga Sylvia Hermansson. Vi har översatt brevet, som visar hur mycket stödet från våra faddrar betyder för deras verksamhet.

Jag vill skicka en hälsning och höra att allt är bra med dig och din familj. Med mig är det bra liksom med Black Panthers och förskolan Mini Black. Men jag måste erkänna att vi för närvarande har en komplicerad situation i vår förskola och våra andra projekt som vi utvecklar i samhället. Det har sin grund i den internationella krisen, som vi känner av och som påverkar oss rejält i vårt arbete. Men svårigheter är också en del i kampen för oss och för alla dem, som är villiga att ge av sig själva för att minska lidandet för dem som lyckan svikit.

Vi vet att bättre dagar kommer och vi kommer att fortsätta vårt uppdrag och räknar alltid med våra partners, som er organisation. Ni har, sanningen att säga hjälpt oss mycket under den sista tiden med att lösa problem vi inte kunnat lösa på annat sätt.

Därför tröttnar jag aldrig på framföra mina välgångsönskningar till Amigos de Cabo Verde och alla faddrar i Sverige till barnen i vår förskola

Hjärtliga hälsningar

Alcides Edgar Amarante

Nu sjösätts Amigos' Projektfond

Engagemanget för Black Panthers är och förblir Amigos viktigaste projekt, men vi har önskat att också kunna stödja andra. Det finns alltid planer och behov, människor med idéer och drömmar.

Under de senaste åren har vi stött ett par andra projekt, mindre i omfattning men väl så angelägna. För att få resurser att fortsätta med detta har vi nu startat vår projektfond. Tanken är att vi varje år skall kunna ge ett engångsstöd till angelägna verksamheter av allmänt intresse i Kap Verde. Får vi tillräckligt gensvar hoppas vi kunna betala 5-10000 kronor.

Om du vill ge ett stöd till vår fond är du välkommen att ge ett bidrag genom föreningens plusgiro 921238-2. Glöm inte att märka inbetalningen *Projektfond*. Och om du vill bidra till en stadig utveckling av fonden är vi tacksamma om du vill göra månatliga överföringar av ett valfritt belopp. I likhet med stödet till Black Panthers kommer alla insamlade pengar att föras över till de beslutade projekten och föreningen står för överföringskostnader mm.

Har du förslag på något projekt som bör få vårt stöd kan du söka pengar ur fonden. Föreningens styrelse väljer gemensamt ut ett projekt varje år och presenterar sitt val i tidningen och på årsmötet, helst med din medverkan.

Mer information om hur man söker kommer snart att finnas på Amigos hemsida (www.caboverde.se). I korthet vill vi i ansökan ha svar på

- Namn på projektet
- Syftet med projektet och målgrupp för det
- Kostnadsuppskattning och plan för återkoppling till Amigos styrelse
- Namn och kontaktuppgifter till projektansvariga, gärna i Kap Verde

Ansökan skickas före 15 april till Ragnar Ottosson, Vintervägen 8, 59430 Gamleby eller via mail till raot@tele2.se. (Telefon 076-1180052).

Exempel på projekt vi stött de senaste åren

Återuppbyggnad av Vila Ribeira Brava efter regnkatastrofen 2009

Upprustning av skolan i Preguiça under 2011-12.

Presidentbesök hos Black Panthers

Kap Verdes president Jorge Carlos Fonseca har nyligen besökt Black Panthers och ytterligare en institution i deras anläggningar i stadsdelarna Várzea och Brasil i huvudstaden Praia.

Syftet med dessa besök var att uppmärksamma dessa institutioners föredömliga sociala arbete under många år. De är, enligt nåttidningen A Sema-na goda exempel på ett arbete för att motverka den framtid, präglad av fattigdom, droger, ungdomsbrottslighet, social utstötthet och upplösta familjeförhållanden, som är utstakad för stora grupper inom dessa områden.

Sportnyheter

Sydafrika nästa

För första gången i historien har Kap Verde kvalificerat sig för ett internationellt mästerskap i fotboll.

I slutet av oktober spelades den avgörande bortamatchen mot Kamerun med bl.a. stjärnspelaren Samuel Eto'o i laget. Trots att Kap Verde förlorade matchen med 2-1 kvalificerade laget sig till 2013 års Afrikanska Mästerskap tack vare en 2-0-seger i den första matchen i Praia.

Afrikanska Mästerskapen spelas i Sydafrika mellan 19 januari och 10 februari nästa år. Eurosport sänder turneringen.

OS i London

Tre idrottsmän ingick i den kapverdiska truppen i de Olympiska spelen i London – Ruben Sanca - löpare på 5 000 m, Lidiane Lopes - löperska på 100 m och Adysangela Moniz som tävlade i judo.

Första gången landet var med i spelen var i Atlanta 1996.

I Paralympics deltog Márcio Fernandes - löpare på 100 m och 200m.

"Mestre Cumco" - besök på en yrkesskola i Mindelo

- Amigos da Natureza? Ja, visst vet jag var deras kontor ligger, sade taxichauffören och körde runt ett varv i Mindelos centrum. Han stannade vid en gränd ungefär där vi gick på. Det gick inte att köra ända fram, så han tog betalt och pekade ut den plats där kontoret skulle finnas. Det gjorde det inte.

I slutet av 90-talet var min fru Anna och jag i staden Mindelo för en ceremoni, där vi lämnade över ett större arv efter Annas far. Han hade under många år stött Amigos da Natureza, främst för deras insatser mot ökenutbredningen på São Vicente. Vid det besöket fick höra om deras planer på att uppföra en yrkesskola och att en sal där skulle bli uppkallad efter honom. När vi återvände till Mindelo för något år sedan var vi nyfikna på om det blivit någon skola och ville gärna göra oss påmindra igen.

En vänlig dam på det kontor, där organisationen alltså inte fanns kunde till sist lokalisera dem till en helt annan del av staden. Till sist fick vi kontakt, blev igenkända och hjärtligt välkomnade. Vi kom överens om att besöka deras anläggningar och blev upphämtade dagen efter för en rundtur i staden och dess omgivning.

Amigos da Natureza är en stor organisation, som ursprungligen genomförde trädplanteringar för att besegra öknarna på São Vicente. Ur detta växte nya projekt med djurhållning och även bl.a. socialt byggande. Och nu alltså yrkesutbildning.

Vi blev guidade av Isabel Spencer och vi började med den inte längre helt nya skolan, som ligger i Mindelos östra del, nära Campinhoområdet. Den har byggts ut i omgångar i samarbete med universitetet och är uppkallad efter "Mestre Cumco", en legendarisk lärare, Teodoro Gomes.

Skolan ger kurser på upp till ett år och man har hittills utbildat över 2000 elever. Man startar nya

kurser när man får råd och de nya eleverna söker plats vid en utbildning varefter en särskild organisation gör det slutliga urvalet. Utbildningen är praktiskt inriktad och det finns flera verkstäder och laboratorier.

I byggtutbildningen bygger eleverna själva ut skolan och de deltar även i projekt med bostäder till fattiga familjer. Snickerieleverna tillverkar möbler till lokalerna som en del i undervisningen och andra elever experimenterar med odling i cirkulerande vatten utan jord. Skolan har datautbildning, där man arbetar med gamla datorer, som successivt byts ut och den ger också matlagningskurser, bl.a. för militärer, som tagit mönstring i brist på annat arbete. Flera av dessa har efter utbildningen blivit anställda som kockar.

Många elever får hjälp med "Starta-egetkurser" och inledande stöd till egna kommersiella projekt, även med internationell inriktning. Skolan samarbetar också med en tysk organisation, som förser dem med insamlat in material.

Vår rundtur gick vidare ut i skogen där vi fick se olika anläggningar med anknypning till skogsplantering och jordbruk. Man föder upp grisar, dels för försäljning av slaktfärdiga grisar, dels för egen slakt i mindre omfattning. Man föder också upp får, getter, kaniner och olika fjäderfä. Totalt hade man 37 anställda vid dessa anläggningar.

Vi blev som vanligt imponerade och fick uppfattningen att skolan har stor betydelse för att inlemma öns ungdomar i arbetslivet. Ett fantastiskt arbete har utförts och det är roligt om Annas far har en liten del i detta. Något rum uppkallat efter Annas far såg vi däremot inte till, men vad gör det?

Claes-Göran Ahrén

Notiser

Fiskerättsavtal ifrågasatt

I nättidningen Bravanews.com kunde man i oktober läsa om Bravafiskarnas upprördhet över det nya fiskeavtalet, som ger EU rätt att fiska på kapverdiskt vatten mot ersättning till kapverdiska staten.

Främmande båtar fiskar allt närmare öarnas kuster och hotar de lokala fiskarnas försörjning. Joao António Cardoso, ledare för fiskarnas förening i Furna, berättar att utländska fiskebåtar utanför Brava får till följd att fisken flyr från de områden som Bravas fiskare brukar utnyttja. De lokala fiskarna kommer ibland hem med bara en eller ingen tonfisk alls och de lokala priserna på fisken stiger. Samma händer med den eftersökta sägfisken.

I den andra fiskebyn på Brava, Lomba Tantum, berättar ledaren för fiskarna, Reinaldo Meireles, att de utländska båtarna har stora redskap som fångar mycket fisk och fisken minskar i antal. De fångar också "chicarros" som lokala fiskare använder som bete, och Reinaldo Meireles fruktar att t.o.m. den fisken ska försvinna.

I Cesária Évoras fotspår rytmer, röster, längtan och hav

I somras startade en musikserie i P2 av radioproducenterna och musikerna David Silva och Jakob Munck om Kap Verdes otroliga musikrikedom. Det var där som de själva tog sina första egna musikaliska steg.

De berättade historien om landets stora musikaliska stjärna. Serien innehöll också exklusiva inspelningar och intervjuer på plats med kapverdiska artister och musiker.

Man kan på Sveriges Radios hemsida läsa om de medverkande artisterna, se på låtlistor och bilder.

Kaviar, champagne och fantasi

På 80-talet fanns "Esplanadan", kaféet, kvar på torget i Praia. När vi, som bodde ute på öarna, kom till storstaden, skyndade vi dit för att känna folkviolet, pulsen, träffas och pröva den goda hemlagade yoghurten bl.a.

Det var en plats för drömmar, idéer och långa samtal i skymningen. Sedan revs kaféet och Praia blev en fattigare stad, som om en bomb slagit upp en ödslig krater mitt på torget. Men nu har ett nytt kafé byggts och heter, som av en händelse, "Esplanada Morabeza" (se nedan).

Arménio Vieira föddes i Praia 1941. Journalist, författare av både poesi och romaner, f.d. redaktör på nedlagda tidningen "Voz do Povo". 2009 fick han, som förste kapverdian, "Prémio Camões", det finaste litterära priset på portugisiska, instiftat av Portugals och Brasiliens regering-år 1988.

Och tänk att också han har låtit tankarna och drömmarna flyga på torget i Praia att döma av dikten "Kaviar, champagne och fantasi" som (förkortad) hämtats från tidskriften "Raizes" nr 5/6 1978.

Kaféet på torget i Praia, Kap Verde, 29 januari 1971

.....
det är ett fyrverkeri riktat mot månen
men som aldrig kom att brännas av
(det blev bara kvar rester av rampen, som inte blev
färdigbyggd)

.....
Kaféet skulle ha en vitare mjölk
propra kunder och vackra servitriser
Och tiggarna, liksom fimpletarna, skulle minska i antal
Och det skulle säkert finnas en klinik i närheten
Och mediciner för allt (t.o.m. för problem utan bot)
Kaféet skulle ha en helikopter till sina favoritpoeter
Och vid sidan av en springbrunn som inte torkat ut.

Och det skulle finnas ständigt guppande svanar
Och t.o.m. en hängande trädgård
Med tulpaner i växthus och solrosor.

.....
Kaféet skulle ha en lukt av parfymrad DDT
Och kanske en katedral gjord av Oscar Niemeyer
(så annorlunda mot kyrkan vid sidan
med sina fyrkantiga väggar
och ett kors så omodernt)

.....
Till sist skulle kaféet också ha ett namn
Morabeza utan tvekan

.....
Efter vad som sagts
och inte sagts
vore det kanske lämpligt att dö här och nu
istället för att fira mitt livs tre decennier
med att drömma om champagne och kaviar på kaféet
på torget i Praia, Santiago, Kap Verde
den 29 januari 1971.

Ragnar Ottosson

Uppskattad läkare på Brava

I maj 2012 befann jag mig på ön Brava i tjänsten. Jag visste att den svenska läkaren Ragnar Ottosson arbetat där och ville veta lite mer om hur folk uppfattat hans vistelse på ön. Så jag bestämde mig för att intervjua Francisco Pinto Coelho, en vän till Ragnar.

Hur lärde du dig känna Ragnar? Hur beskriver du honom?

Jag lärde känna honom som läkare "cooperante" på Brava. Han är väldigt ödmjuk, lättsam med förkärlek till människor och djupt engagerad i sociala frågor.

Hur länge jobbade han på Brava?

Jag minns inte riktigt, men tillräckligt länge för att få vänner överallt på ön och vinna förtroende och uppskattning hos både lokala och nationella tjänstmän. Och för att alltid bli ihågkommen för de rutiner han skapade i sitt arbete, sin kärlek för ön Brava och sitt sätt att bidra till öns utveckling.

Han jobbade på Brava i en svår social miljö, där det krävdes en riktig revolution av värderingar, beteenden och attityder till utvecklingsprocessen. Från politiker, det civila samhället och i synnerhet inom hälsosektorn. Många tabun skulle övervinas så det var en svår uppgift att få människor att ansluta sig till denna process. Resurser fanns helt enkelt inte, vare sig pengar, materiel eller personal, men mitt i allt detta lyckades Ragnar skapa en professionell verksamhet, där han noggrant och mycket tålmodigt kunde fullgöra sitt arbete.

Han verkar vara älskad av alla.

I början av Ragnars uppdrag på Brava var jag hans samarbetspartner, eftersom jag då var *community health agent* i Cachaço, där jag är född. I vårt samarbete lärde jag känna Ragnar, både som yrkesman och människa. Han bemötte människor med stort hjärta, full av tålmod och med stor förståelse för andras problem och han hade alltid tid att träffa sina patienter, alltid med ett leende.

De fosterbarn han tog till sig, betraktades av alla *bravenses* som den största kärlek man kan ge. Hans många besök på Brava, alltid med sin familj, visar hans kärlek till ön. Det är lätt att förstå att den finns i Ragnars hjärta och att *bravenses* återgäldar detta med känsla och hjärta.

Hur förklarar du att Ragnar blev Bravas "delegado de saúde" trots att han var utlänning?

Främst genom sin kompetens. Med små materiella och mänskliga resurser lyckades han lösa kliniska fall, som vid den tiden ansågs vara äkta mirakel.

För det andra, genom sitt engagemang och den patriotism som präglade hans uppdrag att tjäna Brava och alla *bravenses*. Kap Verdes myndigheter måste ha sett Dr Ragnar som en stor yrkesman och kunde därför ge honom detta ansvar. Han har verkligen utfört ett stort och ädelt arbete på vår lilla ö.

Jag önskar honom fortsatt framgång i rollen som "rättvisans missionär". Det gläder mig mycket att han är med i en ideell förening. Vilken organisation som helst skulle vara lyckligt lottad med en person som Ragnar i föreningen.

Vi (och jag talar för alla *bravenses*) har djup tacksamhet till honom och hans fru, Dr Eva, som också gjorde mycket för Brava. De bildade ett fantastiskt par för uppdraget.

Jag kommer att kämpa för att Brava och alla som bor där en dag skall kunna ge Dr Ragnar en värdig hyllning, utöver de uppskattande ord som ofta uttrycks under hans många besök på ön Brava.

Francisco Pinto Coelho var ordförande i kommunfullmäktige på Brava (2004-2012). Han är numera grundskolelärare och kordinerar även olika skolprojekt där.

Intervjuare Alicia Borges Månsson

Det blev kraftiga regn även i år till glädje för de flesta. Men det blev som vanligt omfattande skador på många håll. Värst drabbat blev den här gången Boa Vista.

Om du flyttar ...

... skicka din nya adress till
cg.ahren@telia.com
så får du tidningen även i fortsättningen

Vänskapsföreningen

Amigos de Cabo Verde

www.caboverde.se

<https://www.facebook.com/groups/AmigosdeCaboVerde/>

Ordförande:

Leontina Barreto, Broddgatan 3
169 69 Solna, tel 070-260 87 57

Redaktörer:

Claes-Göran Åhrén, tel 0340-654424
Gunilla Borgenvall

Övrig styrelse:

Wiveca Roos Arbéus, sekr.
Claes-Göran Åhrén, kassör
Sylvia Hermansson, fadderprojekt
Alicia Borges-Månsson
Ragnar Ottosson, projektfond
Miguel Pinto
Veri Betné
Gunilla Borgenvall
Thomas Fahlman
Jonathan Howard

Medlemsavgift:

150:- kr, familj 200:-

Plusgiro:

92 12 38-2

Majsknäckebröd (glutenfritt)

Kan med fördel göras dubbel sats för det är så gott, så det tar fort slut. Båda plåtarna kan gräddas samtidigt.

Ingredienser:

2 dl majsmjöl
1 dl solrosfrön
1/2 dl skalade sesamfrön
1/2 dl pumpakärnor
1/2 dl linfrön
1 tsk salt

Blanda ihop ingredienserna.

Tillsätt 1/2 dl rapsolja

Blanda i 2,5 dl kokande vatten.

Smeta ut tunt med hjälp av slickepott på bakplåts-papper. Täcker ungefär 1 plåt.

Strö över flingsalt

Grädda i 150 grader ca 1 timme. Om knäckebröden ser bleka ut så höj värmen till 200 grader sista 5-10 minuterna

Låt svalna o bryt i lagom stora bitar.

Sylvia Hermansson

